

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/173/2024
Identifikačné číslo spisu:	1117209610
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1117209610.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Obec Zohor, IČO: 00305235, Zohor, Nám. 1. Mája 1, zastúpeného HKP Legal, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Križkova č. 9, proti žalovaným 1/ Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, Bratislava, Dobrovičova č. 12 a 2/ Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, Štefanovičova č. 5, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12C/21/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2024 sp. zn. 5Co/87/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 2024 sp. zn. 5Co/87/2020 vo výrokoch, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 20. septembra 2019 č. k. 12C/21/2017-395 z r u š u j e a v e c v r a c i a M e s t s k é m u s ú d u Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 20. septembra 2019 č. k. 12C/21/2017-395 rozhodol tak, že zamietol žalobu (prvý výrok) a žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov konania.(druhý výrok).

1.2. V odôvodnení uviedol, že v zmysle čl. 10 bod 1 písm. e) Všeobecných zmluvných podmienok (VZP) zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (NFP) č. Z 2231012005301 zo dňa 13.02.2013 a jej dodatkov je prijímateľ nenávratného finančného príspevku tento povinný vrátiť alebo jeho časť, ak porušil pravidlá a postupy verejného obstarávania obchodnej verejnej súťaže. Keďže výsledky kontroly Úradu pre verejné obstarávanie i vládneho auditu vyzneli v neprospech žalobcu (porušil zákon o verejnom obstarávaní stanovením diskriminačnej podmienky, určil kratšiu lehotu na prijímanie žiadosti o súťažné podklady ako na predkladanie ponúk), pre súd v zmysle § 194 ods. 2 CSP záväzný, dospel k záveru, že žalobcom vrátenú časť nenávratného finančného príspevku nemožno považovať za plnenie bez právneho dôvodu, ktoré by bolo potrebné podľa § 451 OZ žalobcovi vydať. Postup žalovaného 1/ na vrátenie časti poskytnutého príspevku zodpovedá § 27a ods. 4 zákona o pomoci a podpore z fondov Európskeho spoločenstva č. 528/2008 Z. z. a čl. 10 bod 1, písm. e) VZP.

Vrátením časti nenávratného príspevku žalobca splnil svoju povinnosť z uvedeného ustanovenia vyplývajúcu, ako aj záväzok vyplývajúci z čl. 10 bod 1, písm. e) VZP. S ohľadom na uvedené závery potom nevykonával dokazovanie výsluchom Ing. N. H., ktorý realizoval verejné obstarávanie žalobcu, k otázkami praxe Úradu pre verejné obstarávanie (ďalej aj ÚVO) a ani výsluchom zamestnancov žalovaného 1/, ktorí kontrolu vykonávali, keď toto dokazovanie by nemohlo vyvrátiť závery, vyplývajúce z protokolu Úradu pre verejné obstarávanie č. 2475-7000/16-OK/6 zo dňa 11.04.2016.

1.3. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP podľa pomeru úspechu vo veci a plne úspešným žalovaným v 1. a 2. rade náhradu trov konania nepriznal, pretože im žiadne trovy konania nevznikli.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 30. mája 2024 sp. zn. 5Co/87/2020 rozhodol tak, že pripustil vstup do konania namiesto žalovaného 1/ Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 15. (prvý výrok), rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (druhý výrok) a žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (tretí výrok).

2.1. V odôvodnení uviedol, že pre posúdenie vecnej opodstatnenosti žaloby bolo rozhodujúce zodpovedanie otázky, či z uzavretej zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (vrátane VZP) a z hmotného práva možno uzavrieť, že žalobcovi vznikla povinnosť vrátiť časť nenávratného finančného príspevku, ktorú na výzvu žalovaného 1/ aj splnil, hoci súčasne zmätočne oznámil, že nárok je nedôvodný. Súd prvej inštancie správne prihliadol na čl. 10, písm. e) VZP, tvoriacich súčasť zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, v zmysle ktorého prijímateľ príspevku je povinný nenávratný finančný príspevok alebo jeho časť vrátiť, ak porušil pravidlá a postupy verejného obstarávania - obchodnej verejnej súťaže. Napriek tomu, že vládny audit konštatoval porušenie postupov podľa zákona o pomoci a podpore z fondov ES a Úrad pre verejné obstarávanie v protokole o kontrole konštatoval porušenie zákona o verejnom obstarávaní stanovením diskriminačných podmienok účasti, týkajúcich sa ekonomického a finančného postavenia a technickej alebo odbornej spôsobilosti a určením rôznych lehôt na prijímanie žiadostí o súťažné podklady a na predkladanie ponúk (§ 9 ods. 4) s možným vplyvom na VO, žalobca sa nesprávne domnieval, že súd v tomto spore nemá prihliadnuť na závery auditu a kontroly ÚVO a na zmluvné dojednanie o povinnosti vrátenia príspevku alebo jeho časti, a to de facto z dôvodu jeho dobromyseľnosti, keď pred uzavretím zmluvy riadiaci orgán na jeho žiadosť nekonštatoval porušenie zákona o verejnom obstarávaní. Uvedená skutočnosť však nič nemení na tom, že ÚVO v rámci svojich kontrolných oprávnení zistil označené porušenie zákona o verejnom obstarávaní, v dôsledku čoho riadiaci orgán vyzval žalobcu v súlade s § 27a zákona o pomoci a podpore z fondov ES, ale aj z čl. 10 bod 1, písm. e) VZP zmluvy na vrátenie časti nenávratného finančného príspevku, ako ani na skutočnosti, že kompetentný na posúdenie porušenia zákona o verejnom obstarávaní je práve ÚVO, resp. správny súd pri prieskume jeho správneho rozhodnutia. Odvolací súd sa plne stotožnil s postupom súdu prvej inštancie, ktorý pri posudzovaní vzniku povinnosti žalobcu vychádzal zo záverov ÚVO o kontrole dotknutého verejného obstarávania.

2.2. I podľa názoru odvolacieho súdu všeobecný súd v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia nemá právomoc preskúmať závery kontroly Úradu pre verejné obstarávanie o tom, že došlo k porušeniu zákona o verejnom obstarávaní. Bez ohľadu na to, či protokol o kontrole podlieha alebo nepodlieha súdnemu prieskumu v rámci správneho súdnictva, je celkom nesporné, že kontrolný orgán, t. j. ÚVO bol kompetentný vykonať kontrolu verejného obstarávania i v spornom prípade, ide o otázku z oblasti verejného, a nie súkromného práva, ktoré súd aplikuje v súkromnoprávnom spore o vydanie bezdôvodného obohatenia. Riadiaci orgán (žalovaný 1/) správne prihliadol na výsledky tejto kontroly, a to bez ohľadu na skutočnosť, či ÚRO vydal rozhodnutie v správnom konaní, ktorým by pre porušenie pravidiel verejného obstarávania žalobcu sankcionoval pokutou alebo postupoval vo vzťahu k vráteniu príspevku len na základe protokolu o kontrole ÚVO (§ 27a ods. 4 v znení do 31.5.2017). Žalovaný 1/ ako riadiaci orgán mal možnosť žalobcu vyzvať na vrátenie finančného príspevku (§ 27a ods. 4), ktoré oprávnenie aj využil alebo mohol žalobcovi takúto povinnosť uložiť rozhodnutím (§ 27a ods. 3), vydaným v správnom konaní (§ 27a ods. 5). Žalovaný 1/ zvolil prvú možnosť. Takýto postup riadiaceho orgánu je plne v súlade so zákonom, v osobitne významnej otázke kontroly nakladania s prostriedkami z verejných zdrojov, vrátane fondov ES a tiež efektívny. Pokiaľ by sa prijímateľ príspevku nestotožnil so stanoviskom riadiaceho orgánu o splnení podmienok na jeho vrátenie a v takomto prípade príspevok

logicky nezaplatí, prichádza do úvahy druhá zákonná možnosť, vydanie rozhodnutia riadiaceho orgánu v správnom konaní o vrátení časti finančného príspevku, na základe výsledkov kontroly ÚVO. Ak sa žalobca domnieval, napr. pre výhrady k výsledkom kontroly ÚVO, že neexistujú dôvody na vrátenie príspevku, nemal príspevok vrátiť. V následnom správnom konaní (§ 27a ods. 5) o povinnosti vrátenia príspevku mohol proti výsledkom kontroly argumentovať a príp. správne rozhodnutie riadiaceho orgánu podrobiť súdnej kontrole v rámci správneho súdnictva. Žalobca však po doručení výzvy príspevok v požadovanom rozsahu vrátil, čím vlastným konaním zmaril možnosť postupu podľa bodu 18. Za tejto situácie potom akceptovanie výsledkov kontroly ÚVO súdom nemožno chápať ako odmietnutie spravodlivosti. Žalobca zákonom predvídaný spôsob ochrany svojich práv v správnom konaní a príp. následnom súdnom správnom konaní nevyužil. Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 378 ods. 1 CSP).

2.3. V odvolacom konaní úspešným žalovaným nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, keďže im žiadne nevznikli (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodňoval § 420 písm. f) CSP.

3. 1. Uviedol, že z odôvodnenia rozhodnutia žiadnym spôsobom nevyplýva, akým spôsobom dospel odvolací súd k záveru, že prvostupňový súd mal byť viazaný Protokolom v zmysle § 194 ods. 2 CSP, hoci existencia žiadneho rozhodnutia vydaného zo strany ÚVO v konaní nebola preukázaná a dokonca ani len tvrdená. Žalobca zastával názor, že je podstatný rozdiel medzi povinnosťou byť viazaný určitou právnou skutočnosťou a povinnosťou prihliadnuť na určitú právnú skutočnosť. Okrem toho, v danom prípade, pokiaľ odvolací súd poukazoval na správnosť aplikácie § 194 ods. 2 CSP, ani len neexistovala taká právna skutočnosť, na ktorú by mal v zmysle § 194 ods. 2 CSP prihliadnuť, keďže žiadne rozhodnutie ÚVO v tejto veci neexistovalo. Z odôvodnenia rozhodnutia nevyplývalo vysporiadanie sa so základnou odvolacou námietkou, t. j. že na viazanosť prvostupňového súdu Protokolom neexistoval právny dôvod. Okrem toho, odvolací súd v rámci rozhodnutia nesprávne interpretoval odvolaciu námietku žalobcu a uvádzal údajnú argumentáciu žalobcu, ktorý však takú argumentáciu v rámci odvolania neuplatnil. Žalobca v rámci odvolania neargumentoval, že súd v spore nemal prihliadnuť za závery ÚVO uvedené v Protokole z dôvodu jeho dobromyseľnosti. Žalobca v rámci žaloby namietal, že závery ÚVO uvedené v Protokole sú nesprávne a domáhal sa ich preskúmania súdom. Žalobca zdôraznil, že je rozdiel medzi povinnosťou byť viazaný určitou právnou skutočnosťou (v tomto prípade jedine skutočnosťami uvedenými v § 193 CSP) a vyhodnotiť určité skutočnosti v rámci vyhodnocovania dokazovania. Z rozhodnutia vôbec nevyplýva, akým spôsobom sa odvolací súd vysporiadaval s argumentáciou žalobcu, že prvostupňový súd nemohol byť viazaný Protokolom v zmysle § 194 ods. 2 CSP, keďže neboli splnené podmienky aplikácie § 194 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa iba obmedzil na konštatovanie, že podľa neho prvostupňový súd správne vychádzal zo záverov ÚVO uvedených v Protokole, avšak vôbec sa nezaoberal skúmaním zákonných podmienok pre aplikáciu § 194 ods. 2 CSP. Žalobca z uvedeného dôvodu považoval argumentáciu odvolacieho súdu za zmätočnú a nepreskúmateľnú. Žalobca rovnako poukázal na nesprávnosť argumentácie odvolacieho súdu uvedenej v ods. 4 rozhodnutia. Žalobca nikdy netvrdil, že ak by „existovalo platné a účinné rozhodnutie iného orgánu, tak by súd bol týmto rozhodnutím viazaný a nemohol by otázku porušenia povinností pri verejnom obstarávaní riešiť sám.“ Žalobca naopak argumentoval, že ani v prípade existencie rozhodnutia vydaného iným orgánom nie je súd týmto rozhodnutím viazaný, ale musí na také rozhodnutie v rámci odôvodnenia prihliadnuť (§ 194 ods. 2 CSP). Odvolací súd tak vychádzal z údajnej argumentácie žalobcu, ktorú však žalobca nikdy nepoužil, čo rovnako vyvoláva zmätočnosť. Žalobca rovnako namietal dôvodnosť záverov odvolacieho súdu uvedených v ods. 18 a 19 rozsudku, v zmysle ktorých odvolací súd konštatoval, že žalobca si sám zmaril možnosť argumentovať proti výsledkom kontroly v správnom konaní podľa § 27a ods. 5 zákona č. 528/2008 Z. z., ako aj nevyužil možnosť nechať preskúmať správne rozhodnutie riadiaceho orgánu súdnym prieskumom v rámci správneho súdnictva, t. j. že žalobca zákonom predvídaný spôsob ochrany svojich práv v správnom konaní a následnom súdnom správnom konaní nevyužil. Žalobca v rámci samotnej žaloby podrobne identifikoval dôvody, pre ktoré zvolil svoj postup, t. j. úhrada sumy nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) požadovanej riadiacim orgánom a následné uplatnenie nároku na vrátenie danej sumy prostredníctvom žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia. V čase podanie žaloby (r. 2017) totiž nemal žalobca k

dispozícii žiaden prostriedok, ktorým by sa mohol domáhať preskúmania správnosti záverov ÚVO uvedených v Protokole, ako ani ostatných dôvodov, z ktorých vychádzal riadiaci orgán pri vystavení žiadosti na vrátenie NFP. Protokol vypracovaný ÚVO nie je spôsobilým predmetom súdneho prieskumu v rámci správneho súdnictva. V prípade, ak by žalobca nevyhovel žiadosti riadiaceho orgánu na vrátenie NFP, v zmysle vtedy platného znenia § 27a ods. 5 zákona č. 528/2008 Z. z. by riadiaci orgán správnym rozhodnutím rozhodol o povinnosti vrátiť požadovanú časť NFP, avšak už súčasne zvýšenú o 50 % pôvodnej sumy. Je dôvodné prezumovať, že správny orgán (riadiaci orgán) by sa necítil viazaný závermi uvedenými v Protokole. Žalobca už v žalobe pritom uviedol, že v zmysle § 14 ods. 18 zákona č. 528/2008 Z. z. rozhodnutia vydané podľa druhej časti tohto zákona nie sú preskúmateľné správnym súdom. V čase podania žaloby (r. 2017) teda panoval taký právny stav, že žalobca nemohol nielen nechať preskúmať správnosť záverov uvedených v Protokole, ale nemal ani žiaden prostriedok, ktorým by mohol nechať preskúmať v rámci správneho súdnictva rozhodnutie vydané riadiacim orgánom v zmysle § 27a ods. 5 zákona č. 528/2008 Z. z. Žalobca zvolil uvedený postup jedine z dôvodu, aby mohol uplatniť svoj nárok pred civilným súdom, ktorý by súčasne preskúmal aj správnosť záverov uvedených v Protokole, ako aj ďalšie námietky, ktoré žalobca vzniesol voči vystavenej nezrovnalosti, opakovanej kontrole verejného obstarávania a dôvodnosti žiadosti o vrátenie NFP. Žaloba bola podaná v roku 2017, avšak až v roku 2021 Najvyšší súd SR vydal uznesenie, ktorým skonštatoval, že zákaz súdneho prieskumu v zmysle § 14 ods. 18 zákona č. 528/2008 Z. z. sa nevzťahuje na konanie podľa § 27a ods. 5 zákona č. 528/2008 Z. z. (8/2022 ZNss). V čase podania žaloby teda ani neexistovala taká súdna prax, ktorá by umožňovala súdny prieskum rozhodnutí vydaných v zmysle § 27a ods. 5 zákona č. 528/2008 Z. z. Ako už žalobca uviedol vyššie, ním zvolený postup krokov a uplatnenie žaloby na civilnom súde bol jediným prostriedkom, ktorým sa vôbec mohol domáhať súdnej ochrany, ktorá mu však postupom súdov oboch inšancií bola odopretá, a to za situácie, keď prvostupňový súd oprel svoje rozhodnutie o ustanovenie CSP, na ktorého aplikáciu neboli splnené zákonné podmienky, a odvolací súd takýto postup schválil, pričom sa žiadnym spôsobom nevysporiadal s argumentáciou žalobcu uvedenou v odvolaní, ktorá preukazovala nemožnosť aplikácie § 194 ods. 2 CSP.

3.2. Vzhľadom na uvedené navrhol dovolaciemu súdu rozhodnutie odvolacieho súdu a údu prvej inštalácie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaný 1/ vo svojom vyjadrení navrhol dovolaciemu súdu aby dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietol, prípadne zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP] zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f) CSP a to porušením práva na spravodlivý proces, ktorého podstatou je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie a rozhodnutie súdov v prejednávanej veci tak, aby konanie ako celok bolo nielen zákonné, ale aj spravodlivé.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť

fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

8. Žalobca vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP predovšetkým namietal, že je podstatný rozdiel medzi povinnosťou byť viazaný určitou právnou skutočnosťou a povinnosťou prihliadnuť na určitú právnú skutočnosť. V danej prejednávanej veci, pokiaľ odvolací súd poukazoval na správnosť aplikácie § 194 ods. 2 CSP, ani len neexistovala taká právna skutočnosť, na ktorú by mal v zmysle § 194 ods. 2 CSP prihliadnuť, keďže žiadne rozhodnutie ÚVO v tejto veci neexistovalo. Z odôvodnenia rozhodnutia nevyplývalo vysporiadanie sa so základnou odvolacou námietkou, t.j. že na viazanosť prvostupňového súdu Protokolom neexistoval právny dôvod.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo strany sporu, resp. účastníka konania na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018).

11. Podľa § 387 ods. 3 veta druhá CSP odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

12. Dovolací súd uvádza, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany prednesené na súde prvej inštalácie i v podanom odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvoľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejma z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti

Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

13. V posudzovanom spore dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti nespĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho treba považovať za nepreskúmateľné.

14. V posudzovanej veci z rozhodnutia odvolacieho súdu (rovnako aj súdu prvej inštancie) vyplýva záver, podľa ktorého všeobecný súd v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia nemá právomoc preskúmať závery kontroly Úradu pre verejné obstarávanie o tom, že došlo k porušeniu zákona o verejnom obstarávaní.

15. Podľa § 194 ods. 1 a 2 otázku, o ktorej má právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci ako orgán podľa § 193, môže súd posúdiť sám, nemôže však o nej rozhodnúť. Ak bolo o otázke podľa odseku 1 rozhodnuté, súd na také rozhodnutie prihliadne a vysporiada sa s ním v odôvodnení rozhodnutia.

15.1. Prejudicialita je kauzálny vzťah medzi dvoma rozhodnutiami orgánov verejnej moci. Môže ísť o dve súdne rozhodnutia alebo o súdne rozhodnutie a rozhodnutie orgánu verejnej správy a vice versa. Skoršie rozhodnutie má prejudiciálny účinok, ak je ním orgán verejnej moci pri vydaní ďalšieho (neskoršieho) rozhodnutia viazaný. Pre meritorne posúdenie veci v konaní o vydaní ďalšieho (neskoršieho) rozhodnutia má skoršie rozhodnutie význam ako otázka predbežná (prejudiciálna otázka). Prejudicialita v civilnom procese existuje vtedy, ak je súd prejednávajúci spor viazaný iným rozhodnutím orgánu verejnej moci (rozhodnutím iného súdu alebo orgánu verejnej moci). Z práva na spravodlivý proces garantovaného v článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyplýva garancia, že o civilných právach a záväzkoch rozhodne nezávislý súd. Nezávislosť súdu má viaceré atribúty. Jeden z nich vyjadruje doktrína plnej jurisdikcie. V zmysle doktríny plnej jurisdikcie je súd nezávislý, ak sám posudzuje všetky skutkové a právne otázky, ktoré sú pre rozhodnutie v merite veci relevantné. Alebo inak povedané, súd je nezávislý, ak rozhoduje v plnej jurisdikcii. A teda ak určitá skutková otázka bola ustálená v rozhodnutí orgánu štátnej správy a táto skutková otázka je zároveň relevantná v prebiehajúcom spore a je medzi stranami sporná a ak by bol súd viazaný riešením, ktoré prijal orgán štátnej správy, znamenalo by to, že garancia nezávislosti súdu by nebola poskytnutá. Z práva na spravodlivý proces možno vyvodit' všeobecné pravidlo, že ak iný orgán verejnej moci (vrátane súdu v inej veci) už rozhodol o otázke, ktorá je pre meritorne posúdenie procesného nároku relevantná ako otázka predbežná, súd nie je týmto rozhodnutím viazaný a koná v plnej jurisdikcii. Z tohto všeobecného pravidla však existujú dôvodné výnimky, keď je súd v zákonom ustanovených prípadoch rozhodnutím iného orgánu verejnej moci viazaný.

15.2. V prípade keď o predbežnej otázke už rozhodol iný orgán verejnej moci (rozumieme tým aj rozhodnutie súdu v inej veci) a ak súd nie je týmto skorším rozhodnutím viazaný, jedná sa o situáciu, keď prejudicialita nie je daná. Hoci súd rozhodnutím iného orgánu verejnej moci nie je viazaný, nemôže takéto rozhodnutie ignorovať. Súd na takéto rozhodnutie o predbežnej otázke „prihliadne a vysporiada sa s ním v odôvodnení rozhodnutia“ (§ 194 ods. 2). Súd je teda povinný vysvetliť, že o predbežnej otázke už bolo rozhodnuté a že niet dôvodov riešenie otázky prehodnotiť, prípadne uviesť dôvody, prečo prijal iný (skutkový či právny) záver.

15.3. Oprávnenie súdu posúdiť predbežnú otázku inak, ako o nej rozhodol iný orgán verejnej moci, neznamená, že súd môže prehodnotiť vznik, zmenu alebo zánik právnych vzťahov, ktoré rozhodnutie iného orgánu verejnej moci spôsobilo. Súd rozhodnutie iného orgánu berie do úvahy ako existujúcu právnu skutočnosť, ktorá vyvoláva právne účinky. Súd nie je rozhodnutím iného orgánu viazaný v tom zmysle, že skutkové a právne závery iného orgánu nemusia prevziať na účely posúdenia skutkového a právneho hodnotenia súkromnoprávnej veci, ktorú prejednáva. Inými slovami, rozhodnutie iného orgánu nesmie obmedziť súd v jeho právomoci, aby nezávisle prejednal a rozhodol súkromnoprávnou vec (teda aby konal v plnej jurisdikcii). Ako už bolo uvedené, rozhodnutie iného orgánu predstavuje právnu skutočnosť, ktorej existenciu civilný súd nemôže poprieť. Súd však nebude viazaný skutkovými a právnymi závermi iného orgánu na účely posúdenia súkromnoprávnej veci, ktorú prejednáva, na ktorých bolo správne rozhodnutie založené.

15.4. Naproti tomu však existujú prípady, keď je súd viazaný rozhodnutím iného orgánu verejnej moci vrátane rozhodnutia súdu v inej veci. Ide o prípady prejudiciality v civilnom procese. Prípady prejudiciality v civilnom procese koncipuje zákonná úprava tak, že z povahy veci nedochádza k zásahu do nezávislosti súdu. V tom-ktorom prípade totiž existuje rozpoznatelný logický dôvod, prečo súd nesmie otázku vyriešenú skorším rozhodnutím prehodnotiť, a teda možno konštatovať, že prejudicialita v civilnom procese je daná len vtedy, ak to vyplýva ex lege. Právnym základom pre prejudicialitu v civilnom procese sú ustanovenia o záväznosti súdnych rozhodnutí (najmä § 228 CSP) a ustanovenie § 193 CSP o viazanosti súdu inými rozhodnutiami. Výnimočne môže byť predbežnou aj otázka, ktorá „sama osebe“ prekračuje právomoc súdu v civilnom procese (§ 3 a 4 CSP). Pôjde o predbežnú otázku, ktorá je posúdením inej ako súkromnoprávnej skutočnosti alebo iného ako súkromnoprávneho vzťahu. Zákon za týmto účelom zveruje súdu oprávnenie (§ 194 ods. 1 CSP), aby posúdil aj otázku, o ktorej má právomoc rozhodnúť iný orgán verejnej moci. Súd predbežnú otázku posudzuje, nerozhoduje však o nej. Účelom a zmyslom právnej úpravy, ktorá zveruje súdu oprávnenie prejudiciálne posúdiť otázku nespádajúcu do jeho právomoci, nie je suplovať úlohu iného orgánu verejnej moci. Toto oprávnenie slúži výlučne na to, aby súd rozhodol konkrétnu súkromnoprávnú vec. Opísaný účel a zmysel právnej úpravy je potrebné vziať do úvahy pri hodnotení prejudiciálnych účinkov súdneho rozhodnutia. Ak súd v civilnom procese posúdil predbežnú otázku, ktorá spadá do právomoci iného orgánu verejnej moci (§ 194 ods. 2 CSP), iný orgán nie je týmto riešením predbežnej otázky viazaný. Iný orgán verejnej moci je súdnym rozhodnutím viazaný len čo do obsahu konkrétneho súkromnoprávneho vzťahu medzi tými subjektmi, pre ktoré je súdne rozhodnutie záväzné, a to iba za podmienky, že to neodporuje povahe veci prejednávanej a rozhodovanej týmto orgánom.

16. Pokiaľ dovolateľ namietal, že z odôvodnenia rozhodnutia nevyplyvalo vysporiadanie sa so základnou odvolacou námietkou, t. j. že na viazanosť prvostupňového súdu Protokolom neexistoval právny dôvod, dovolací súd poznamenáva, že namietal tak dôvodne. Je potrebné uviesť, že aj napriek zákonnej povinnosti stanovenej vo vyššie citovanom § 387 ods. 3 CSP sa odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami žalobcu uvedenými v odvolaní. Odvolací súd nereflektoval na argumentáciu žalobcu týkajúcu neexistencie právneho dôvodu na viazanosť prvostupňového súdu Protokolom čím nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňovala jemu patriace procesné práva v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces. Dovolací súd z hľadiska efektivity uvádza, že predmetom konania je spor o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť plnením bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 OZ). Právne vzťahy z bezdôvodného obohatenia predstavujú osobitný záväzkový vzťah. V prípade ak bol majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, ide o také plnenie, kde od začiatku nebol právny dôvod na plnenie. To znamená, že sa plnilo, hoci chýbala právna skutočnosť, na základe ktorej sa plnilo. V súdnom konaní si súd otázku existencie či neexistencie právneho dôvodu plnenia posúdi prejudiciálne. V danom prípade to znamená, že súd musí posúdiť, či žalovaný porušil pravidlá verejného obstarávania. Protokol ÚVO je dôležitým dôkazom, nie je však rozhodnutím vydaným orgánom verejnej moci v zmysle § 194 CSP.

17. Dovolanie žalobcu je za takejto situácie dôvodné, pretože v ňom opodstatnene namietal, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby ako strana uskutočňoval jemu patriace procesné práva v miere porušujúcej právo na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP), pretože rovnakej vady sa dopustil aj súd prevej inštancie dovolací zrušil aj jeho rozhodnutie a vec vrátil Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie (§ 450 CSP), ktorý rozhodne aj o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.